

Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum

og meðferð úrgangs

Umhverfissráðuneytið, apríl 2010

Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum

1. Alþjóðlegar skuldbindingar Íslands í loftslagsmálum - nú og í framtíðinni
2. Úrgangur og loftslagsmál
3. Stefnumörkun í loftslagsmálum
4. Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum
5. Meðferð úrgangs í aðgerðaáætlun

Loftslagssamningurinn og Kýótó-bókunin

- **Loftslagssamningur S.p. (Río 1992):**
 - Markmið: Styrkur gróðurhúsalofttegunda (GHL) valdi ekki hættulegum breytingum
 - Ríki geri áætlanir um aðgerðir til að draga úr losun og setji upp bókhald um losun og bindingu GHL
- **Kýótó-bókunin (1997)**
 - Lykilákvæði: Bindandi töluleg markmið í losun GHL 2008-2012 fyrir tæpl. 40 þróuð ríki
 - Markmiðum má ná með: 1) Samdrætti í losun, 2) Bindingu CO₂ með skógrækt og landgræðslu eða 3) Kaupum á kvóta og “sveigjanleikaákvæðum”
 - Ísland fær +10%, auk sérákvæðis, sem er nýtt fyrir nýja stóriðju

Samningaviðræður um framhald Kýótó eftir 2012

- Flest þróunarríki vilja einfalda framlengingu á Kýótó og veikari ákvörðun um losun annarra ríkja
- Flest þróuð ríki vilja einn samning, með innkomu Bandaríkjanna og aukinni ábyrgð stærstu og ríkustu þróunarríkjanna
- Átti að ganga frá nýju bindandi samkomulagi í Kaupmannahöfn 2009

Kaupmannahafnarsamkomulagið

- 119 þjóðarleiðtogar mæta og miklar væntingar um árangur – en ekkert samkomulag í auglýsingu á síðasta degi!
- Bakherbergisviðræður BNA við Kína o.fl. stór þróunarríki á lokadegi fundarins leiða til 3 bls. samkomulags – “Copenhagen Accord”
- Hart deilt um lögmæti samkomulags – var stutt af flestum en **ekki** samþykkt formlega af þinginu
- Alþjóðlegar loftslagsviðræður eru í mikilli óvissu, litlar væntingar til fundar í Mexíkó 2010
- Samkomulag í S-Afríku 2011?

Kaupmannahafnarsamkomulagið

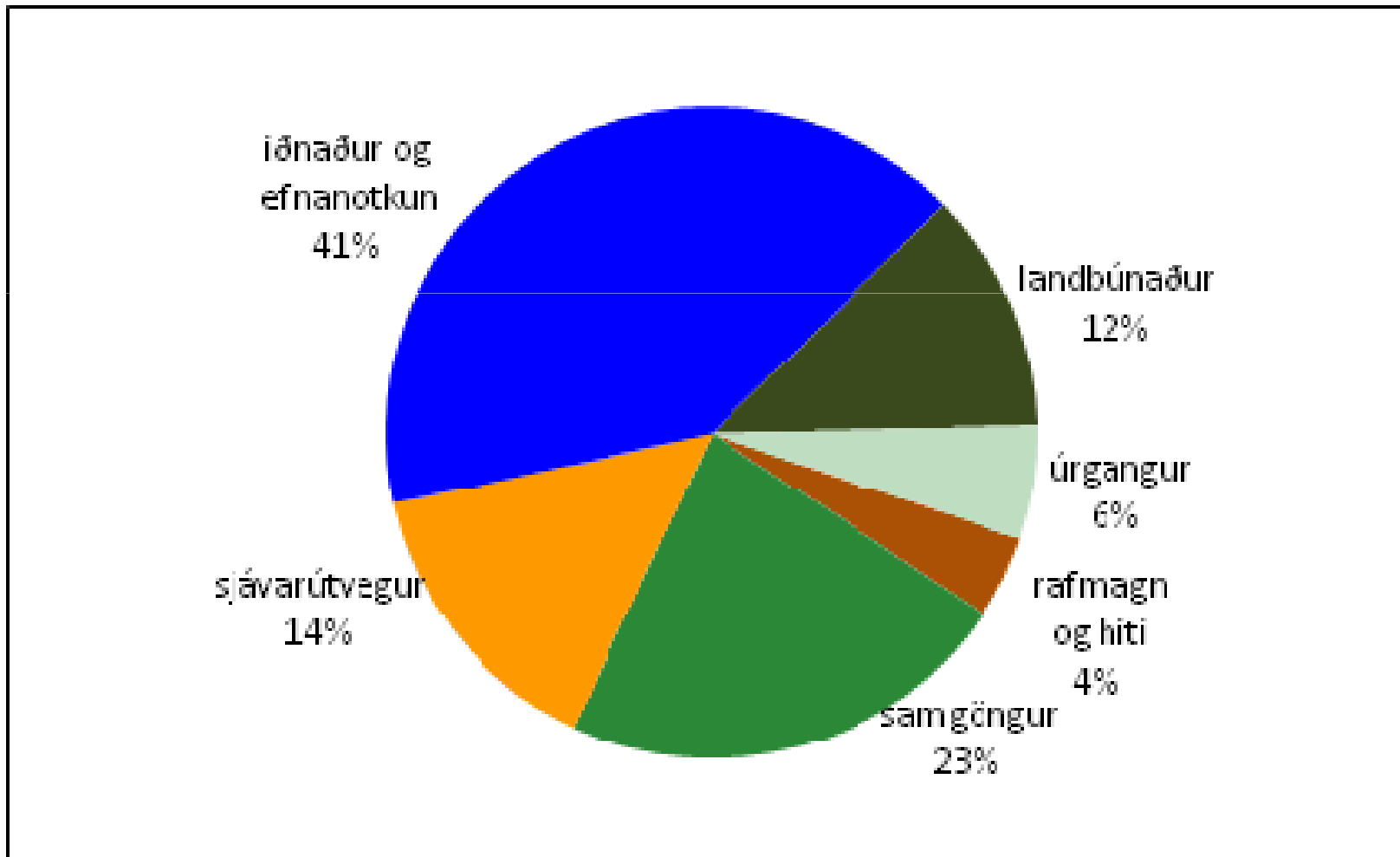
– helstu efnisatriði

- Takmarka á hlýnun jarðar við 2 gráður
- Iðnríki og þróunarríki tilkynni um losunarmarkmið fyrir 2020 (ekki þó fátækustu ríkin)
- Iðnríkin veita um 10 milljarða dollara stuðning við þróunarríki 2010-2012 og allt að 100 milljarða dollara framlög árlega 2020 til loftslagsmála
- Stuðlað að vernd skóga í þróunarríkjum
- Kemur KS í stað Kýótó? KS nær yfir 80% heimslosunar, en er ekki jafn bindandi og Kýótó, sem nær yfir 30+% losunar

Meðferð úrgangs í alþjóðlegri loftslagsumræðu

- Meðferð úrgangs losar um 4-5% gróðurhúsalofttegunda (aðallega metan) á heimsvísu
- IPCC: 20-30% af losun frá úrgangi er hægt að stöðva með **hreinum ábata** og 30-50% með lágum tilkostnaði
- Margvíslegur hliðarávinningur: Betri nýting verðmæta, minni sóun, minni landnotkun til urðunar, bætt heilbrigði
- Helstu aðgerðir: Draga úr magni úrgangs til urðunar, safna hauggasi og brenna eða nýta

Losun GHL á Íslandi 2007

Stefnumótun Íslands í loftslagsmálum

- Minnka nettólosun um 50-75% til 2050
- Sérfræðinganefnd metur hagkvæmni aðgerða til að minnka losun GHG
- Skoðað eftir geirum
- Orkugeirinn loftslagsvænsti í heimi(?), samgöngur síst loftslagsvænar
- Mestir möguleikar í samgöngum, sjávarútvegi og bindingu kolefnis í gróðri og jarðvegi

Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum

- Aðgerðaráætlun í loftslagsmálum á að taka mið af stefnumörkun ríkisstjórnarinnar og væntanlegum skuldbindingum Íslands í nýjum alþjóðasamningi og skv. EES-samningnum + skýrslu sérfræðinganefndar um möguleika til að draga úr nettóútstreymi GHL
- Verkefnisstjórn á vegum umhverfisráðuneytisins skipuð í júlí 2009
- Setti fram drög að skýrslu í des. 2009
- Á að skila tillögum 1. apríl 2010

Leiðarljós

- **Alþjóðlegar skuldbindingar:** stjórnvöld geti staðið við alþjóðlegar skuldbindingar Íslands eftir að fyrsta skuldbindingartímabili Kýótó-bókunarinnar lýkur árið 2012.
- **Metnaður:** Ísland á að vera í fararbroddi í viðleitni við að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda á öllum sviðum samfélagsins.
- **Hagkvæmni:** einblína fyrst á þær aðgerðir sem kosta minnst, eru hagkvæmastar og skila mestum hliðarávinningi.
- **Sveigjanleiki:** skilgreina mögulegar aðgerðir á sem flestum sviðum, sem ríkisstjórn á hverjum tíma getur gripið til í ljósi aðstæðna og hugsanlegra breyttra forsendna.
- **Forgangsröðun:** aðgerðir á nokkrum afmörkuðum sviðum – einkum í samgöngum, sjávarútvegi og á sviði kolefnisbindingar – geta skilað mestum árangri og því rétt að einblína á markvissar aðgerðir á þessum sviðum.
- **Framtíðarsýn:** Áætlunin skoðar einkum aðgerðir fyrir næsta áratug eða svo, en einnig þarf að leggja grunn til afkolunar Íslands til lengri framtíðar; óvenju mörg athyglisverð rannsóknar- og þróunarverkefni, sem geta skilað árangri til lengri tíma

Meginaðgerðir

- Átta meginaðgerðir eiga að draga úr nettólosun GHJ þannig að hún verði 20-36% minni en hún hefði verið árið 2020 án þessara aðgerða:
- Innleiðing sam-evrópsks viðskiptakerfis með losunarheimildir
- Kolefnisgjald
- Efldar rannsóknir og nýsköpun í loftslagsmálum
- Breytt kerfi skatta og gjalda á bíla og eldsneyti
- Efling göngu, hjólreiða og almenningsgangna sem valkosts í samgöngum
- Notkun lífoldsneytis á fiskiskipaflotann
- Rafvæðing fiskimjölsverksmiðja
- Aukin skógrækt og landgræðsla
- Endurheimt votlendis

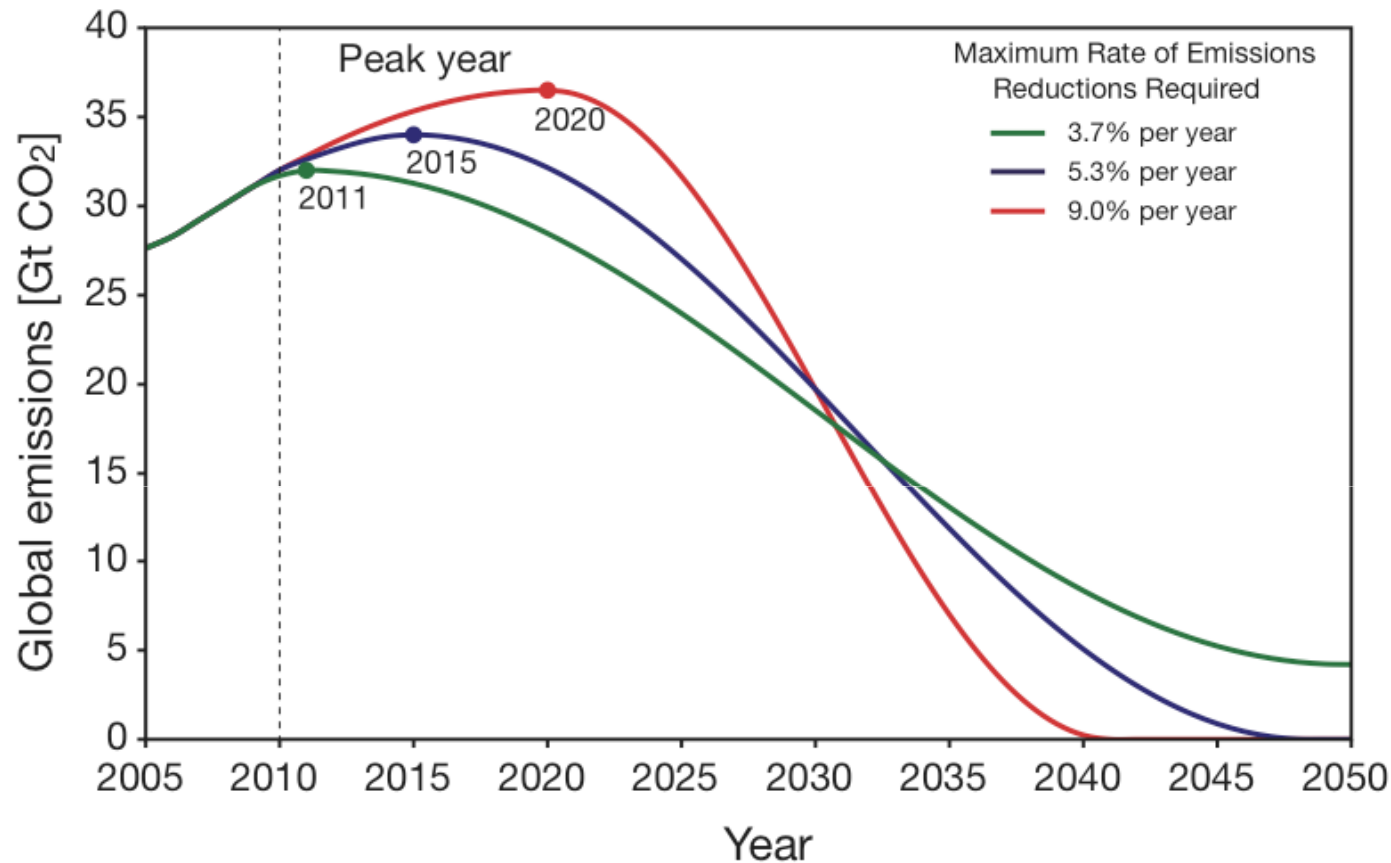
Meðferð úrgangs í aðgerðaáætlun

- Losun frá úrgangi var 180 Gg árið 1990 og 254 Gg tonn árið 2007 = 41% aukning
- Almenn stefna og lagasetning í úrgangsmálum stuðlar jafnframt að minni losun.
- Losun vegna meðferðar úrgangs verði undir 240 Gg árið 2020 = 6% minnkun losunar frá 2007 (en aukning frá 1990)
- Aðgerð: Gasgerð á urðunarstöðum. Er besta lausnin út frá loftslagssjónarmiðum. Skoða gasgerð á öðrum stöðum en Álfsnesi. Nýta metan betur sem eldsneyti á bíla og tæki. Notað lífrænan jarðvegsbæti í stað innflutts áburðar.
- Aðgerð: Bætt flokkun á úrgangi. Getur dregið úr losun GHL við meðferð úrgangs, en skoða þarf allan ferilinn (m.a. þörf á flutningi úrgangs).
- Aðgerð: Gösun á úrgangi - nýsköpunaraðgerð

Samantekt

- Líklegt að Ísland taki á sig sameiginlegar skuldbindingar með ESB gagnvart nýjum alþjóðasamningi 2012-2020 - 30% minnkun nettólosunar utan stóriðju 2020, m.v. 2005
- Ísland fer að líkindum undir loftslagsreglur ESB að öllu leyti eftir 2012
- Stefna í úrgangsmálum fellur vel að loftslagsstefnu – loftslagsmál auka mikilvægi ábyrgrar meðferðar úrgangs
- Meiri endurvinnsla og minni urðun (lífræns) úrgangs = minni losun
- Gasgerð er mikilvægasta aðgerðin - nota metan meira á ökutæki og vinnutæki
- Skoða lífdísill úr úrgangsolíu og sláturúrgangi og nýsköpunarverkefni varðandi meðferð úrgangs
- Áætlun endurmetin og endurskoðuð – nýjar tillögur ávallt velkomnar!

Svigrúm til að halda hlýnun innan 2°C er mjög þröngt

Emissions pathways to give 67% chance of limiting global warming to 2°C

Óvíst um framhald samningaviðræðna en verkefnið hverfur ekki

Takk fyrir